Likumprojekts

Grozījumi likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu"

Izdarīt likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 9. nr.; 1995, 17. nr.; 1998, 19. nr.; 2003, 12., 19. nr.; 2006, 10. nr.; 2008, 7., 16. nr.; 2009, 8. nr.; Latvijas Vēstnesis, 2012, 160., 186. nr.; 2013, 191. nr.; 2014, 80. nr.; 2019, 45. nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt likumu ar VII nodaļu šādā redakcijā:

"VII nodaļa. Administratīvie pārkāpumi aģitācijas jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

39.pants.

Par privāto tiesību juridiskai personai noteikto aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu kārtības un ierobežojumu ievērošanu atbildīga ir privāto tiesību juridiskās personas valde.

40.pants.

Par likumā noteiktās aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu kārtības pārkāpšanu vai noteikto ierobežojumu neievērošanu piemēro brīdinājumu vai naudas sodu līdz divsimt astoņdesmit naudas soda vienībām.

41.pants.

(1) Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 40.pantā minētajiem pārkāpumiem veic Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.

(2) Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 40.pantā paredzētajiem pārkāpumiem, ja administratīvie pārkāpumi izdarīti elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, veic Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.

(3) Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 40.pantā minētajiem pārkāpumiem līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veic arī Valsts policija vai pašvaldības policija, bet administratīvā pārkāpuma lietu izskata Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs vai Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, ja administratīvie pārkāpumi izdarīti elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā."

2. Papildināt likuma pārejas noteikumus ar 13.punktu šādā redakcijā:

"13. Šā likuma VII nodaļa stājas spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu."

Ministru prezidents A. K. Kariņš

Vīzē: Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks J. Straume

279

Likumprojekta "Grozījumi likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu"" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Likumprojekts izstrādāts, lai īstenotu nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas plānu. Likumprojekts ietver Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa $204.^{2}$ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu sastāvus (aģitācijas noteikumu pārkāpšana). Likumprojekta spēkā stāšanās paredzēta vienlaikus ar Administratīvās atbildības likuma spēkā stāšanos

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Ministru kabineta 2013. gada 4. februāra rīkojums Nr. 38 "Par Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju". Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa sēdes protokola Nr. 24 26. §, saskaņā ar kuru pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums "Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma". Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra sēdes protokola Nr. 68 67. §, saskaņā ar kuru pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums "Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas

		sistēmas īstenošana". Ministru kabineta 2018. gada 18. decembra sēdes protokola Nr. 60 98. §, saskaņā ar kuru pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums "Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas īstenošana".
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	Saskaņā ar Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcijas kopsavilkuma 6. punktu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (turpmāk – LAPK) ir novecojis – tas neatbilst juridiskās tehnikas prasībām, pastāvošajai tiesību sistēmai un moderna tiesību akta juridiskajai konstrukcijai kopumā. Līdz ar to tika izstrādāts jauns administratīvo pārkāpumu procesa likums (Administratīvās atbildības likums), tajā ietverot LAPK vispārīgās daļas un procesuālās daļas regulējumu, savukārt nozaru speciālajos likumos tiek ietverti LAPK Sevišķajā daļā paredzētie administratīvo pārkāpumu sastāvi. Nozaru speciālajos likumos nosakāmas arī kompetentās iestādes, kas izskatīs administratīvo pārkāpumu lietas. Likumprojekts izstrādāts atbilstoši informatīvā ziņojuma "Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma", kas tika pieņemts zināšanai Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa sēdē (prot. Nr. 24 26. §), 1. pielikumā noteiktajam un ietver LAPK $204.^{2}$ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu sastāvus. LAPK $204.^{2}$ pantā paredzētie administratīvo pārkāpumu sastāvi attiecas gan uz Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu ($204.^{2}$ panta pirmā, trešā, ceturtā, sestā, septītā, astotā daļa), gan likumu "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" ($204.^{2}$ panta pirmā, otrā, piektā, sestā, astotā daļa). Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 4. februāra rīkojuma Nr. 38 "Par Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju" 3. punktu administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas procesā nepieciešams izvērtēt pastāvošo administratīvo pārkāpumu turpmāku saglabāšanu administratīvo pārkāpumu sistēmā, ņemot vērā nodarījuma bīstamību, sabiedrisko kaitīgumu, nodarījuma sekas, nodarījuma aktualitāti un nodarījuma attiecināmību uz publiski tiesiskajām attiecībām. Priekšvēlēšanu aģitācija ir politiskās partijas, politisko partiju apvienības, vēlētāju apvienības vai deputāta kandidāta reklamēšana plašsaziņas līdzekļos vai citādā veidā, ja tā satur tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko partiju, politisko partiju apvienību, vēlētāju apvienību vai deputāta kandidātu.

		Savukārt aģitācija pirms tautas nobalsošanas, aģitācija par likuma ierosināšanu un aģitācija par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu ir organizēts jebkuras formas vai jebkura veida paziņojums, pasākums vai darbība, ja tā ietver tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret tautas nobalsošanā izlemjamo jautājumu, kā arī tiešu vai netiešu aicinājumu piedalīties vai nepiedalīties tautas nobalsošanā, parakstu vākšanā par likuma ierosināšanu vai parakstu vākšanā par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu. Normatīvajos aktos noteiktā aģitācijas kārtība ir cieši saistīta ar personas tiesību vēlēt un tiesību tikt ievēlētai, ko paredz Latvijas Republikas Satversmes 101., 8. un 9. pants, ANO Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas 21. pants, ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 25. pants, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 3. pants, īstenošanu. Vēlēšanu tiesības un vēlēšanu sistēmas principi mūsdienu demokrātijās tiek nostiprināti konstitucionālā līmenī, un demokrātisku valstu vēlēšanu sistēmu pamatprincipi ir kopīgi – vēlēšanām jābūt vispārīgām, vienlīdzīgām, brīvām un aizklātām *(Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. SA-5/2006 10.1. punkts)*. Tiesības vēlēt un tikt ievēlētam nodrošina pilsoņu pārstāvību valsts un pašvaldību darbā un tās paredz ļoti svarīgas tiesības, kas kalpo kā garants demokrātiskas iekārtas pastāvēšanai un ir vērstas uz demokrātiskas valsts iekārtas leģitimitātes nodrošināšanu. Arī Satversmes tiesas praksē atzīts, ka politiskās partijas veido saikni starp sabiedrību un valsts varu, nodrošinot organizētu sabiedrības līdzdalību politiskajos procesos *(sk. Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-03-01 20.punktu)*. Vienlīdzīgu un brīvu vēlēšanu principi arī piekrīt demokrātisku valstu vēlēšanu sistēmu pamatprincipiem un ietver to, ka katram vēlētājam ir viena balss vai vienāds skaits balsu, ievēlamo deputātu skaits ir vienmērīgi sadalīts starp vēlēšanu apgabaliem un visu politisko partiju un vēlēšanu kandidātu iespējas ir vienlīdzīgas *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 22. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-311/2011 11. punktu)*. Iespējas ir vienlīdzīgas, ja valsts institūciju attieksme pret visiem kandidātu sarakstiem ir neitrāla. Tas attiecas uz kandidātu sarakstu vēlēšanu kampaņu, plašsaziņas līdzekļu pieejamību tiem, kā arī partiju un to kampaņu publisko finansēšanu. Savukārt vēlēšanas ir brīvas, ja vēlētāji var brīvi veidot savus uzskatus un paust savas vēlmes, kā arī cīnīties pret vēlēšanu procedūras

		pārkāpumiem *(sk. Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr.2002-08-01 secinājumu daļu)*. Pārkāpjot likumdevēja noteikto aģitācijas kārtību, tiek pārkāptas arī vēlēšanu tiesības un vēlēšanu sistēmas principi, tādējādi gan vēlētāju, gan deputātu kandidātu tiesībām un tiesiskajām interesēm un valsts pārvaldības kārtībai kopumā tiek nodarīts būtisks kaitējums, jo aģitācijas ierobežojumu mērķis ir nodrošināt godīgas vēlēšanas, līdzsvarojot kandidātu izredzes un mazinot arī naudas ietekmi uz vēlēšanu rezultātu. LAPK 204.^{2} pantā paredzētie administratīvo pārkāpumu sastāvi ietekmē iespēju sabiedrībai saņemt vispusīgu informāciju par deputātu kandidātiem, deputātu kandidātu sarakstiem, politiskajām partijām, politisko partiju un vēlētāju apvienībām, kā arī paredzēto tautas nobalsošanu, vai likumu ierosināšanu. Ņemot vērā minēto, kā arī aģitācijas periodos pastāvošo aktualitāti par iespējamiem informācijas telpas apdraudējumiem un salīdzinoši īsos priekšvēlēšanu aģitācijas periodus, pirms tautas nobalsošanas notiekošās aģitācijas periodus, par likuma ierosināšanu notiekošās aģitācijas periodus vai par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu notiekošās aģitācijas periodus, šie administratīvie pārkāpumi aizskar sabiedriskās intereses tik lielā mērā, lai attaisnotu nepieciešamību tos saglabāt. Izvērtējot pēdējo trīs gadu statistikas datus, jāņem vērā nodarījumu sasaisti ar noteiktiem periodiem, proti, jāņem vērā, ka pēdējās pašvaldību vēlēšanas notika 2017. gada 3. jūnijā, 13. Saeimas vēlēšanas notika 2018. gada 6. oktobrī un Eiropas Parlamenta vēlēšanas notika 2019. gada 25. maijā, savukārt pēdējā tautas nobalsošana notika 2012. gadā (par grozījumiem Latvijas Republikas Satversmē), līdz ar to, piemēram, 2016. gadā nav piemērots neviens administratīvais sods par attiecīgā panta pārkāpumiem. Laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam jautājums par 204.^{2} panta piemērošanu kopumā izskatīts 55 administratīvo pārkāpumu lietās (7 administratīvo pārkāpumu lietās konstatēti vairāki 204.^{2} pantā paredzētie pārkāpumi; 10 lietās vēl nav pieņemts galīgais lēmums administratīvā pārkāpuma lietā, jo protokoli par administratīvajiem pārkāpumiem nosūtīti tiesai, kas pilnvarota izskatīt administratīvā pārkāpuma lietu (par pārkāpumiem, kas paredzēti 204.^{2} panta pirmajā daļā)); 7 lietās izbeigta administratīvā lietvedība; administratīvie sodi uzlikti kopumā 38 administratīvo pārkāpumu lietās. Laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam par 204.^{2} panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu administratīvais sods uzlikts 11 administratīvo pārkāpumu lietās, 10 lietās vēl nav pieņemts lēmums

		(protokoli par administratīvajiem pārkāpumiem nosūtīti tiesai), 6 lietās izbeigta administratīvā lietvedība. Trīs administratīvo pārkāpumu lietās piemērots brīdinājums, 8 lietās piemērots naudas sods no 10 *euro* līdz 100 *euro*. 204.[2] panta otrā, trešā un piektā daļa laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam nav piemērota, taču jāņem vērā, ka otrā un piektā daļa attiecas tikai uz aģitāciju pirms tautas nobalsošanas, aģitāciju par likumu ierosināšanu vai aģitāciju par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu (pēdējā tautas nobalsošana notika 2012.gadā). 204.[2] panta ceturtā daļa laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam piemērota vienu reizi, uzliekot naudas sodu 140 *euro* apmērā. Savukārt 204.[2] panta sestā daļa piemērota 13 administratīvo pārkāpumu lietās, uzliekot par minētajiem pārkāpumiem naudas sodus no 50 *euro* līdz 250 *euro*. Laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam 204.[2] panta septītā daļa piemērota divās administratīvo pārkāpumu lietās, nosakot naudas sodus – 1400 *euro* un 70 *euro*, savukārt 204.[2] panta astotā daļa piemērota 18 administratīvo pārkāpumu lietās, kā arī vienā lietā izbeigta administratīvā lietvedība. Izskatītajās administratīvo pārkāpumu lietās piemēroti naudas sodi no 40 *euro* līdz 1400 *euro*. Lai arī, analizējot pēdējo trīs gadu statistikas datus, personas pie administratīvās atbildības par LAPK 204.[2] pantā paredzētajiem pārkāpumiem ir sauktas skaitliski maz (kas saistīts arī ar periodisku pārkāpumu aktualitāti), tomēr konstatēto pārkāpumu skaits vērtējams joprojām kā būtisks, līdz ar to ir nepieciešams saglabāt administratīvo sodu par LAPK 204.[2] pantā paredzētajiem pārkāpumiem, jo tas rada būtiskas sekas gan attiecībā uz likumā ietverto principu, kas paredz visiem vienlīdzīgus noteikumus aģitācijai, gan iespēju sabiedrībai saņemt vispusīgu informāciju, kā arī sabiedrības drošību kopumā, proti, administratīvo pārkāpumu sastāvu saglabāšana ir aktuāla nodarījumu bīstamības, seku un sabiedriskā kaitīguma apsvērumu dēļ. Likumprojektā paredzētie nodarījumi attiecas uz publiski tiesiskajām attiecībām un nav saistīti ar civiltiesisku saistību pārkāpšanu. Tieslietu ministrija attiecībā uz LAPK 204.[2] pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu kodifikāciju norādījusi, ka LAPK 204.[2] panta pirmās daļas vispārinājuma pakāpe ir tāda, kas faktiski aptver jebkuru likumā paredzēto aizliegumu un nosacījumu, līdz ar to nepieciešams izvērtēt, vai par pārkāpumiem ir jāparedz administratīvā atbildība, un kādai jābūt administratīvo pārkāpumu dispozīciju izteiksmes formai – vispārīgai vai precīzai. Ņemot vērā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk

		arī – Birojs) iepriekš norādīto attiecībā uz nepieciešamību saglabāt normatīvajos aktos noteiktos aģitācijas kārtības pārkāpumus, Biroja ieskatā regulējums ir saglabājams, taču pārkāpuma formulējums būtu pārskatāms, ietverot to vienā pantā, jo faktiski LAPK 204.^{2} panta otrajā līdz astotajā daļā paredzētie pārkāpumi arī ir saistīti ar aģitācijas kārtības (pienākumu un ierobežojumu) vai aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu kārtības (pienākumu un ierobežojumu) pārkāpšanu, līdz ar to Biroja ieskatā nebūtu lietderīgi paredzēt gan vispārīgu normas formulējumu, gan konkrētu, kā tas ir bijis līdz šim LAPK 204.^{2} pantā. Likumprojektos paredzētie regulējumi ietver, t.sk.: - aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu pārskata neiesniegšanu vai neiesniegšanu noteiktā termiņā; - likumā noteiktās ar politiskajām partijām, to apvienībām un vēlētāju apvienībām nesaistītu personu veiktās priekšvēlēšanu aģitācijas apmaksas kārtības neievērošanu; - administratīvo resursu izmantošanas ierobežojumu neievērošanu priekšvēlēšanu aģitācijā; - likumā noteikto finansēšanas nosacījumu neievērošanu aģitācijā pirms tautas nobalsošanas, aģitācijā par likumu ierosināšanu vai aģitācijā par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu; - likumā noteiktā paziņojuma par paredzamo priekšvēlēšanu aģitācijas, aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu materiālu izvietošanu nesniegšanu vai nepatiesu ziņu sniegšanu par to, minētā paziņojuma sniegšanas kārtības pārkāpšanu vai par līgumu slēgšanas nosacījumu neievērošanu; - priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošanu, neiesniedzot aģitācijas materiālu izvietošanas izcenojumus, par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošanas izcenojumu grozīšanu; - priekšvēlēšanu aģitācijas, aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu materiālu izvietošanas vai uzskaites kārtības neievērošanu; - kā arī citus pārkāpumus, par kuriem personas sauktas pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 204.^{2} panta pirmo daļu (likumā noteiktās priekšvēlēšanu aģitācijas kārtības vai aģitācijas pirms tautas nobalsošanas, aģitācijas par likumu ierosināšanu

		vai aģitācijas par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu kārtības pārkāpšana), piemēram, aģitācijas materiālu izvietošanu vai aģitācijas veikšanu laikā, kad tas ir aizliegts, aģitācijas materiālu apmaksātāja nenorādīšana un tml. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 8. panta otro daļu par pārkāpumiem, kurus izdarījusi privāto tiesību juridiskā persona, nozaru likumos noteiktajos gadījumos pie administratīvās atbildības sauc valdes locekli. Lai gan Politisko partiju likuma 35. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka par partijas darbību saskaņā ar likumu un citu normatīvo aktu prasībām, kā arī par partijai saskaņā ar likumu noteikto uzdevumu izpildi ir atbildīga partijas valde, ja likumā nav noteikts citādi, tomēr jāņem vērā, ka Priekšvēlēšanu aģitācijas likums attiecas arī uz privāto tiesību juridiskajām personām (piemēram, nesaistītā persona var būt arī privāto tiesību juridiska persona), līdz ar to atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 8. panta otrajai daļai likumprojektā nepieciešams noteikt, ka par pārkāpumiem, kurus izdarījusi privāto tiesību juridiskā persona, t.sk. politiska organizācija (partija), pie administratīvās atbildības sauc tās valdi. Biroja ieskatā, nosakot, ka pie administratīvās atbildības sauc politiskās organizācijas (partijas), privāto tiesību juridiskās personas valdi, tiktu veicināta arī administratīvā soda piemērošanas efektivitāte, kā arī tas stiprinātu administratīvā soda preventīvo funkciju. Ja privāto tiesību juridiskai personai ir vairāki valdes locekļi, tad sods tiek piemērots katram privāto tiesību juridiskās personas valdes loceklim, bet, ja valdes locekļu kompetence ir nodalīta un ir iespējams pierādīt, ka pārkāpuma izdarīšanā ir vainīgs konkrēts valdes loceklis, administratīvo sodu piemēro konkrētajam valdes loceklim. Administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas. Līdz ar to normatīvajā aktā noteiktajam administratīvā soda apmēram būtu jābūt efektīvam, samērīgam un atturošam (preventīvam). Savukārt konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros administratīvo sodu piemērošanā jāņem vērā Administratīvās atbildības likuma 19. pantā noteiktie nosacījumi, līdz ar to administratīvā soda piemērošana konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros ir balstīta uz lietas apstākļu izvērtējumu. Izstrādājot likumprojektus, tika izvērtēta arī nepieciešamība

		saglabāt LAPK spēkā esošo administratīvo sodu apmēru. Izvērtējot administratīvo pārkāpumu lietu praksi un administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu rīcību, secināts, ka nepieciešams palielināt maksimālo naudas soda apmēru, padarot administratīvos sodus efektīvākus, tādējādi sodam pildot arī lielāku preventīvo funkciju. Administratīvo lietu un administratīvo pārkāpumu lietu praksē tiek bieži konstatēta klaja normatīvo aktu ignorēšana – piemēram, priekšvēlēšanu periodā Birojs konstatēja, ka uz juridiskai personai piederošas ēkas fasādes ir izvietoti plakāti, kas atzīstami par priekšvēlēšanu aģitāciju un vienlaicīgi arī par slēpto priekšvēlēšanu aģitāciju. Plakātu izvietotājs uzskatīja, ka tā nav aģitācija un līdz ar to arī attiecīgie izcenojumi likumā noteiktajā kārtībā Birojam netika iesniegti. Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 22. panta piektā daļa noteic, ja reklāmas pakalpojumu sniedzējs atbilstoši šā panta noteikumiem un tajā paredzētajos termiņos nav nosūtījis Birojam priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošanas izcenojumus, šim reklāmas pakalpojumu sniedzējam priekšvēlēšanu aģitācijas periodā ir aizliegts izvietot priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus. Birojs izdeva administratīvo aktu, kurā norādīja uz juridiskās personas izdarīto likumpārkāpumu un izteica lūgumu nekavējoties novērst likumpārkāpumu, noņemot plakātus, kas ir priekšvēlēšanu aģitācija. Attiecīgajā gadījumā juridiskā persona uz izdoto lēmumu nereaģēja, likumpārkāpumu nenovērsa un plakātus nenoņēma. Ņemot vērā minēto, kā arī radīto kaitējumu sabiedrības interesēm, tam sekoja Biroja veiktā plakātu piespiedu noņemšana. Lietā konstatētie apstākļi liek secināt, ka juridiskā persona un/vai reklamētā politiskā partija izvēlējās pārkāpt normatīvajos aktos noteikto aģitācijas kārtību, neskatoties uz likumā paredzētajām sankcijām (administratīvais sods 1400 *euro*), turklāt tā labprātīgi nenovērsa likumpārkāpumu, kā rezultātā Birojs bija spiests to novērst piespiedu kārtā. Līdz ar to būtu jāpilnveido normatīvie akti, tai skaitā palielinot administratīvo sodu apmēru. Vērtējot soda samērīgumu, jāņem vērā arī tas, ka aģitācijas periods ir īss un pārkāpums var radīt nenovēršamu sabiedrības interešu aizskārumu. Ņemot vērā, ka likumprojektā sankcija attiecināta tikai uz fizisko personu un valdes locekli, Biroja ieskatā maksimālais naudas soda apmērs būtu nosakāms līdz 280 naudas soda vienībām (1400 *euro*; šāds naudas soda apmērs iepriekš noteikts kā maksimālais juridiskām personām par LAPK 204.[2] panta sestajā, septītajā un astotajā daļā paredzētajiem pārkāpumiem),

		likumprojektā nenosakot minimālo naudas soda apmēru (saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 16. panta trešo daļu minimālais naudas sods fiziskajām un juridiskajām personām ir divas naudas soda vienības). Jānorāda, ka arī 204.[2] pantā noteiktajām sankcijām bija raksturīga minimālā naudas soda apmēra nenoteikšana, kā arī noteiktais apmērs nepārsniedz Administratīvās atbildības likuma 16. panta ceturtajā daļā noteikto maksimālo naudas sodu fiziskajām personām (400 naudas soda vienības). Laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam maksimālais naudas soda apmērs (1400 *euro*) piemērots divas reizes, kas arī norāda uz to, ka personas izvēlas pārkāpt normatīvajos aktos noteikto aģitācijas kārtību, neskatoties uz likumā paredzētajām sankcijām, līdz ar to sankcija Biroja ieskatā, lai tiktu veicināta arī administratīvā soda piemērošanas efektivitāte, kā arī tas stiprinātu administratīvā soda preventīvo funkciju, būtu jāattiecina uz fiziskām personām un valdes locekļiem, piemērojot maksimālo naudas soda apmēru tādu, kāds iepriekš noteikts juridiskām personām. Jāņem vērā arī tas, ka LAPK 204.[2] panta administratīvo pārkāpumu sastāvi tiek ietverti vienā likumprojekta pantā un līdz ar to arī pamatoti tiek noteikta lielāka sankcijā ietvertā naudas soda apmēra amplitūda, ņemot vērā, ka konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros administratīvo sodu piemērošanā jāņem vērā Administratīvās atbildības likuma 19. pantā noteiktie nosacījumi, piemērojamā administratīvā soda apmēra noteikšanu balstot uz katras konkrētās lietas apstākļu izvērtējumu. LAPK 204.[2] panta pirmajā daļā tika paredzēts arī administratīvais sods – brīdinājums. Izstrādājot Administratīvās atbildības likumu, tika nolemts, ka brīdinājums arī turpmāk ir atstājams kā pamatsods par maznozīmīgiem administratīvajiem pārkāpumiem, jo minētais soda veids ir vērsts uz personas tiesisko apziņu un jaunu pārkāpumu prevenciju, un tas ir piemērojams tādos gadījumos, kad ar administratīvo pārkāpumu nav radīts būtisks kaitējums vai izdarītais pārkāpums ir mazsvarīgs. Laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 1. augustam (2016. gadā administratīvie sodi nav piemēroti) administratīvais sods – brīdinājums – piemērots vismaz trīs administratīvo pārkāpumu lietās, līdz ar to konkrētais administratīvā soda veids tiek arī faktiski piemērots, izskatot administratīvo pārkāpumu lietas par LAPK 204.[2] pantā paredzētajiem pārkāpumiem. Ievērojot minēto, Biroja ieskatā likumprojektā arī ir jāparedz iespēju piemērot administratīvo sodu – brīdinājumu. Saskaņā ar LAPK 213. pantu rajonu (pilsētu) tiesu

		tiesneši līdz šim izskatīja LAPK 204.[2] panta pirmajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 115. panta pirmajā daļā noteikto rajona (pilsētas) tiesas no 2020. gada 1. janvāra nepildīs kontrolējošās iestādes funkcijas un nepieņems lēmumus par personu administratīvo sodīšanu, līdz ar to nepieciešams noteikt citu institūciju, kas veiks administratīvā pārkāpuma procesu par LAPK 204.[2] panta pirmajā daļā paredzētajiem pārkāpumiem. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 125. panta otro daļu gadījumā, ja kompetentā iestāde objektīvu apstākļu dēļ nevar uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu un veikt neatliekamās procesuālās darbības, nozaru likumos var paredzēt, ka administratīvā pārkāpuma procesu var uzsākt un lietas sagatavošanu izskatīšanai var veikt citas šā likuma 115. pantā minēto iestāžu amatpersonas. Ņemot vērā, ka kompetentā institūcija, kas izskata LAPK 204.[2] panta pirmajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas līdz Administratīvās atbildības likuma spēkā stāšanās brīdim būs rajona (pilsētas) tiesa, nepieciešams noteikt, ka galīgo lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā pieņem un administratīvā pārkāpuma lietu pēc 2019. gada 31. decembra izskata Birojs. Vienlaikus jāņem vērā, ka objektīvu un praktisku apsvērumu dēļ ne vienmēr Birojs būs institūcija, kas uzsāks administratīvā pārkāpuma lietu (teritoriālie aspekti, Biroja un tā amatpersonu atrašanās vieta). Arī līdzšinējā praksē Valsts policija un pašvaldības policija bija kompetentās institūcijas, kas uzsāka un izskatīja administratīvo pārkāpumu lietas par LAPK 204.[2] panta pirmajā daļā paredzētajiem pārkāpumiem, nosūtot lietas materiālus galīgā lēmuma pieņemšanai – rajona (pilsētas) tiesai. Ievērojot minēto, kā arī ņemot vērā līdzšinējo praksi administratīvā pārkāpumu lietu izskatīšanā, uzskatāms, ka var rasties situācijas, kad objektīvu apstākļu dēļ Birojs nevar uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu un veikt neatliekamās procesuālās darbības (piemēram, neatļauta aģitācija publiskā vietā, kur Birojs faktiski nevar nokļūt pietiekami īsā laika periodā, lai konstatētu pārkāpumu un nodrošinātu pierādījumu iegūšanu, efektīvi un ātri sasniedzot administratīvā pārkāpuma procesa mērķi) un līdz ar to, ievērojot Administratīvās atbildības likuma 125. panta otro daļu un 31. pantā noteikto procesuālās ekonomijas principu, nepieciešams normatīvajā aktā paredzēt tiesības Valsts policijai un pašvaldības policijai uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu. LAPK 215.[9] pants paredzēja Nacionālās elektronisko

		plašsaziņas līdzekļu padomes kompetenci izskatīt LAPK 204.[2] panta astotajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas, ja administratīvie pārkāpumi izdarīti elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā. Ņemot vērā, ka Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome ir neatkarīga un pilntiesīga autonoma institūcija, kas atbilstoši savai kompetencei pārstāv sabiedrības intereses elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, kā arī uzrauga, lai elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbībā tiktu ievērota Latvijas Republikas Satversme, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums, kā arī citi normatīvie akti, un ka Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome arī ir iekļauta Administratīvās atbildības likuma 115. panta pirmās daļas subjektu lokā, likumprojektā saglabātas Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes amatpersonu tiesības veikt administratīvo pārkāpumu procesu, ja administratīvie pārkāpumi izdarīti elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā. Likumprojektā nav paredzēta LAPK 215.[9] pantā ietvertā atsauce par lietu izskatīšanas piekritību, proti, ka Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome neizskata lietas par pārkāpumiem tajos gadījumos, kad kontroli veikušas un protokolu sastādījušas (uzsākušas administratīvā pārkāpuma procesu) citas institūcijas amatpersonas, kas pilnvarotas izskatīt attiecīgā administratīvā pārkāpuma lietas, jo Biroja ieskatā nebūtu pamatoti nošķirt lietu izskatīšanas piekritību, faktiski ņemot vērā tikai to, kura institūcija ir uzsākusi administratīva pārkāpuma procesu. Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes kompetencē ir izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, līdz ar to arī attiecīgā norāde par iestādes kompetenci (bez izņēmuma gadījumiem) ietverama likumprojektā. Saskaņā ar informatīvajā ziņojumā "Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas īstenošana" (pieņemts zināšanai Ministru kabineta 2018. gada 18. decembra sēdē (protokola Nr. 60 98. §)) norādīto, izstrādājot likumprojektus, nepieciešams arī ievērot administratīvā akta izdošanas prioritātes principu, proti, ja ir nepieciešams panākt, lai persona izpilda noteiktas normatīvajos aktos paredzētas prasības, prioritāte ir administratīvā akta izdošanai ar pienākumu atbilstošā termiņā novērst neatbilstības un izpildīt prasības. Tieslietu ministrija vērsusi arī uzmanību uz nepieciešamību izvērtēt likumā paredzētos gadījumus, kad Birojs par pārkāpumiem izdod personai nelabvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru

		paredzēta finanšu līdzekļu samaksa valsts budžetā vai citas darbības, jo šāda valsts rīcība var būt interpretējama kā sankcijas. Saskaņā ar normatīvajos aktos (attiecībā aģitāciju skat. Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 29., 30., 31., 34. pantu, likuma "Par tautas nobalsošanu, likuma ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" 38.pantu, Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 10. panta 2.[1] daļu) noteikto Biroja priekšnieks var pieņemt lēmumu arī administratīvā procesa ietvaros, taču jāņem vērā, ka minētajam administratīvajam procesam un administratīvā pārkāpuma procesam konkrēto normatīvo aktu ietvaros ir atšķirīgi mērķi, kā arī šie lēmumi nepārkāpj dubultās sodīšanas aizlieguma principu *(ne bis in idem)*. Šādu lēmumu tiesisko dabu un sankciju mērķi vērtējis arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, norādot, ka Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 10. panta regulējums ietver ne tikai soda noteikšanu, bet paredz arī atbildību par šā likuma prasību neievērošanu, kas kopumā vērsta uz prettiesiskā stāvokļa pilnvērtīgu novēršanu. Minētā likuma 10. panta otrajā daļā un 2.[1] daļā noteiktais atbildības līdzeklis ir vērsts tieši uz kaitējuma atlīdzinājumu, nedublējot panta pirmajā daļā un LAPK paredzēto administratīvo atbildību. Pienākumam novērst pārkāpuma sekas (ieskaitīt valsts budžetā prettiesiski saņemtos un izlietotos finanšu līdzekļus) nepiemīt soda raksturs, kas atbilstoši dubultās sodīšanas aizlieguma principam liegtu tā piemērošanu līdztekus naudas sodam administratīvā pārkāpuma lietā. Minētais atbilst arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas vērtējumam par pienākuma atdot valstij vēlēšanu kampaņas tēriņu limita pārsnieguma daļu tiesisko dabu, kura norādījusi, ka tas nodrošina vēlēšanu pareizu norisi un kandidātu vienlīdzību, bet tam nav krimināsoda rakstura un to nevar uzskatīt par soda naudu *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 22. septembra spriedumu lietā Nr. SKA-311/2011 un Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997. gada 21. oktobra sprieduma lietā Pierre-Bloch pret Franciju 58.–59.punktu)*.
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Birojs
4.	Cita informācija	Likumprojekts virzāms izskatīšanai kopā ar likumprojektu "Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā". Likumprojektus plānots izskatīt Tieslietu ministrijas LAPK pastāvīgajā darba grupā.

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu		
1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Politiskās partijas un politisko partiju apvienības, ikviena fiziskā vai juridiskā persona, vienlaikus likumprojekts ietver administratīvās atbildības noteikšanu par spēkā esošā LAPK 204.[2] pantā paredzētajiem pārkāpumiem.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Likumprojekts izstrādāts, lai īstenotu nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas plānu. Administratīvais slogs nemainās, tiek mainītas kompetentās institūcijas lēmuma pieņemšanā (sakarā ar koncepcijas maiņu jautājumā par tiesas – kā kompetentās institūcijas – lomu lēmumu pieņemšanā), taču administratīvā pārkāpuma process netiek mainīts un tiks veikts atbilstoši Administratīvās atbildības likumā noteiktajam.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar
5.	Cita informācija	Likumprojektā paredzētie naudas sodi tiks ieskaitīti valsts pamatbudžeta ieņēmumos

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem
Projekts šo jomu neskar

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu
Projekts šo jomu neskar

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām
Projekts šo jomu neskar

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes		
1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Biroja tīmekļvietnē www.knab.gov.lv publicēts paziņojums par līdzdalības iespējām. Arī pēc izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē projekts būs pieejams Ministru kabineta tīmekļvietnē www.mk.gov.lv
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Tiks papildināts
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Tiks papildināts
4.	Cita informācija	Nav

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Birojs un Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Likumprojektā paredzētas tiesības Valsts policijai un pašvaldības policijai uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Nav ietekmes uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Nav paredzēta jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija. Likumprojekta izpilde tiks nodrošināma esošo cilvēkresursu ietvaros.
3.	Cita informācija	Nav

Ministru prezidents A. K. Kariņš

Vīzē: Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks J. Straume

3964
Burbecka 67797267
Evija.Burbecka@knab.gov.lv